

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 30. oktober 2002

om en procedure efter EF-traktatens artikel 81 og EØS-aftalens artikel 53

(Sag COMP/E-2/37.784 — Kunsthuse)

(meddelt under nummer K(2002) 4283 endelig samt berigtigelse K(2002) 4283/7 og berigtigelse K(2002) 4283/8)

(Kun den engelske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2005/590/EF)

Den 30. oktober 2002 vedtog Kommissionen en beslutning (K(2002) 4283 endelig) vedrørende en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 81 og EØS-aftalens artikel 53. Den 6. november 2002 godkendte Kommissionen ved skriftlig procedure K(2002) 4283/7 en berigtigelse til K(2002) 4283/5-versionen af beslutning K(2002) 4283 endelig og ved skriftlig procedure K(2002) 4283/8 en berigtigelse til K(2002) 4283/6-versionen af beslutning K(2002) 4283 endelig. I overensstemmelse med artikel 21 i forordning nr. 17⁽¹⁾ offentliggør Kommissionen hermed parternes navne og beslutningens hovedindhold under hensyn til virksomhedernes berettigede interesse i beskyttelse af deres forretningsinteresser. En ikke fortrolig version af beslutningens fulde tekst findes på det autentiske sagsprog og Kommissionens arbejdsprog på GD COMP's websted http://europa.eu.int/comm/competition/index_da.html

I. RESUMÉ AF OVERTRÆDELSEN

1. Adressater

- (1) Denne beslutning er rettet til følgende virksomheder og/eller virksomhedssammenslutninger:

— Christie's International plc

— Sotheby's Holdings Inc.

salg gennem auktioner over såkaldte kunstgenstande, antikviteter, møbler, samlere objekter og memorabilia (under ét »kunst«), uafbrudt i en af dem indgået vedvarende aftale og/eller samordnet praksis, der var i strid med traktatens artikel 81, stk. 1, og EØS-aftalens artikel 53 og drejede sig om priser og andre salgsvilkår ved auktioner.

2. Overtrædelsens varighed og art

- (2) Fra den 30. april 1993 og mindst indtil den 7. februar 2000 deltog Christie's International plc (»Christie's«) og Sotheby's Holdings Inc. (»Sotheby's«), som er verdens to største aktører på markedet for kommissions-

- (3) Selskaberne aftalte bl.a. at anvende identiske sælgersalærstrukturer, at gå over til faste sælgersalærer (i stedet for de hidtidige salærer, som der kunne forhandles om), at forhøje sælgersalærerne og afstå fra at tilbyde sælgerne særlige vilkår. De fastsatte desuden visse andre forretningsvilkår og -betingelser, hvorved de undgik eller begrænsede en indbyrdes konkurrence mellem sig på kunstauktionsområdet. Endvidere indførte de et overvågningssystem for at sikre, at deres aftale og/eller samordnede praksis blev overholdt.

⁽¹⁾ EFT 13 af 21.2.1962, s. 204/62. Senest ændret ved forordning (EF) nr. 1216/1999 (EFT L 148 af 15.6.1999, s. 5).

3. Markedet for kunstauktioner

- (4) Kunstgenstande, antikviteter, møbler, samlerobjekter og memorabilia sættes ofte til salg på auktion. Der er ingen bestemt grænse for, hvilke effekter der kan sælges på auktion, og de skal heller ikke have nogen bestemt mindsteværdi. Auktionerne kan omfatte en bestemt privat samling eller være centreret om et bestemt tema, kategori af effekter, periode eller kunstform.
- (5) De vigtigste kunstauktioner foregår for begge huses vedkommende i London og New York. Desuden afholdes der også regelmæssigt auktioner i centre som f.eks. Genève, Zürich, Amsterdam, Rom, Milano, Hongkong og Melbourne. De største kunstauktioner planlægges og afholdes som glamourøse og eksklusive begivenheder, der tiltrækker velhavende mennesker.
- (6) Auktioner arrangeres i god tid i forvejen og afstemmes efter en international »auktionssæson«. De vigtigste auktioner afholdes traditionelt om foråret og om efteråret, og auktionshusene har derfor deres største omsætning og driftsindtægter i årets andet og fjerde kvartal.
- (7) Ejerne af de genstande, der ønskes solgt, giver dem »i konsignation« til auktionshusene, der stiller deres salgsekspertise til rådighed, arrangerer auktionen, udarbejder et katalog og sørger for reklame. Genstandene udbydes normalt til salg enkeltvis (såkaldte »numre«). Selv genstande, der indgår i en samling, splittes normalt op i flere numre. Auktionshusene sælger dem som agenter for konsignanten, fakturerer køberen for de solgte genstande og udbetaler pengene til konsignanten efter fradrag af salær, udgifter og afgifter. Den procentvise provision, der opkræves af konsignanten/sælgeren, kaldes normalt for »sælgersalær« og beregnes almindeligvis på basis af »hammerslagsprisen«, dvs. den pris, den sidste bydende har købt genstanden til. Også køberne skal betale en procentdel afammerslagsprisen (det såkaldte købersalær).

4. Kartellets funktionsmåde

- (8) Fra og med april 1993 havde Christie's og Sotheby's en fælles plan gående ud på at begrænse konkurrencen på en række konkurrenceparametre. Der var hovedsagelig tale om de vilkår, man anvendte over for sælgerne, men også vilkårene for køberne såvel som andre elementer. De forskellige elementer i planen blev ændret og justeret på møder på topledelsesniveau i de efterfølgende år og mindst indtil februar 2000.

- (9) Aftalen og/eller den samordnede praksis mellem Christie's og Sotheby's indeholdt nærmere betegnet følgende elementer:

a) Med hensyn til sælgerne:

- aftale om at indføre en ny »glidende skala« for sælgersalær (1)
- aftale om de til skalaen knyttede betingelser, herunder også, at skalaen ligger fast, dvs. at der ikke kan forhandles om den, og at den ikke kan fraviges (medmindre andet er aftalt)
- aftale om, hvornår og hvordan skalaen skal indføres
- aftale om at overvåge overholdelsen af skalaen ved at udveksle lister over de tilladte undtagelser for derigennem at overvåge aftalens gennemførelse, undgå for mange undtagelser og drøfte alle undtagelser
- aftale om ikke at give sælgerne på auktionerne nogen garanti for en mindstepris
- aftale om en formel for at »dele i porten« med sælgeren, hvis salgsprisen overstiger garantiprisen.
- aftale om ikke at udbetale forskud til sælgerne for salg af enkeltnumre
- aftale om og/eller samordning af vilkårene for forskud ved bestemte auktioner
- aftale om mindsterenten på lån
- aftale om at fastsætte en nedre grænse for det salær, der betales af erhvervsmæssige sælgere/kunsthandlere, og begrænse ydelsen af forsikringsdækning til erhvervsmæssige sælgere
- aftale om at begrænse betaling af introduktionsprovision (til 1 % af købersalæret, når der ikke er betalt sælgersalær).

b) Med hensyn til køberne:

- aftale om at begrænse kreditter til erhvervsmæssige købere til 90 dage.

(1) En glidende skala betyder, at den procentdel, der opkræves hos sælger i provision af salget, ændres ved bestemte tærskler. I praksis gælder, at jo højere en pris der opnås for de indleverede genstande, jo højere er den procentdel, sælgeren skal betale.

c) Andre elementer:

- aftale om at begrænse markedsføringsindsatsen (undgå påstande og udtalelser om markedsandele eller påstande om at være de »førende« på kunstmarkedet eller en bestemt del af det).

- (10) Som led i gennemførelsen af aftalerne eller i forbindelse med tilpasninger af dem havde parterne endvidere jævnligt møder (eller telefonkontakt), hvor de samordnede deres adfærd og udvekslede oplysninger om ethvert spørgsmål (auktioner, sælgere, kunsthandlere, købere), der kunne forårsage eller øge konkurrencen mellem dem eller på anden måde være i konflikt med eller skade deres aftale om ikke at konkurrere med hinanden.

II. BØDER

1. Grundbøde

Overtrædelsens grovhed

- (11) Under hensyn til karakteren af denne adfærd, dens faktiske indvirkninger på markedet for kunstauktioner og den omstændighed, at den omfattede hele fællesmarkedet og efter dets oprettelse også hele EØS-området, finder Kommissionen, at de implicerede virksomheder har begået en meget grov overtrædelse af EF-traktatens artikel 81, stk. 1, og EØS-aftalens artikel 53, stk. 1.

Overtrædelsens karakter

- (12) Kartellet udgjorde en forsætlig overtrædelse af EF-traktatens artikel 81, stk. 1, og EØS-aftalens artikel 53, stk. 1. I fuld bevidsthed om, at deres handlinger var ulovlige, gik parterne sammen om en hemmelig og institutionaliseret plan, der havde til formål at undgå konkurrence mellem de to største kunstauktionshuse. Denne overtrædelse bestod navnlig i prisfastsættelse, der per definition er en af de værste former for overtrædelser af EF-traktatens artikel 81, stk. 1, og EØS-aftalens artikel 53, stk. 1.

- (13) Kartelarrangementerne blev udtænkt, ledet og fremmet på højeste niveau i hvert af de deltagende selskaber. Kartellet var ifølge selve sin natur stærkt konkurrencefordrejende og fungerede udelukkende til gavn for karteldeltagerne og til stor skade for kunderne.

Overtrædelsens virkninger inden for EØS-området

- (14) Overtrædelsen blev begået af de to største virksomheder på markedet for kunstauktioner og omfattede deres salg

inden for EØS og andre steder. Den fælles plan om at øge indtægterne blev implementeret af begge virksomheder. I betragtning af de deltagende virksomheders store markedsandele og den omstændighed, at aftalen omfattede alt deres salg inden for EØS, havde den faktiske virkninger på EØS-markedet.

Det relevante geografiske markeds størrelse

- (15) I relation til vurderingen af overtrædelsens grovhed finder Kommissionen derfor, at kartellet havde virkninger i hele Fællesskabet og efter dets oprettelse også hele EØS.

- (16) Kommissionen fastsætter derfor grundbeløbet for bøden til begge virksomheder til 25,2 mio. EUR.

Overtrædelsens varighed

- (17) Kommissionen finder, at den varighed, der bør lægges til grund, er perioden fra 30. april 1993 og indtil 7. februar 2000. Overtrædelsen havde følgelig en varighed på 6 år og 9 måneder. Overtrædelsen kan derfor betegnes som værende langvarig, hvorfor den bøde, der blev fastsat under hensyn til grovheden, forhøjes med 65 %.

- (18) På grundlag af det ovenstående fastsætter Kommissionen bøden som følger:

— Christie's: 41,58 mio. EUR

— Sotheby's: 41,58 mio. EUR.

2. Skærpende eller formildende omstændigheder

- (19) Kommissionen finder ikke, at der er nogen særskilte skærpende eller formildende omstændigheder i denne sag.

3. Anvendelse af omsætningsgrænsen på 10 %

- (20) Eftersom den udmålte bøde for Sotheby's vedkommende overstiger 10 % af selskabets verdensomsætning i året forud for denne beslutnings vedtagelse, nedsættes bøden til 34,05 mio. EUR, jf. artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17.

4. Anvendelse af samarbejdsmeddelelsen fra 1996 ⁽¹⁾

- (21) Eftersom anmodningen om bødefritagelse eller -nedsættelse blev fremsat i 2000, efter den på det tidspunkt gældende samarbejdsmeddelelse, er det samarbejdsmeddelelsen fra 1996, der gælder i denne sag, og ikke den reviderede samarbejdsmeddelelse fra 2002.

Bødefritagelse eller meget betydelig bødenedsættelse (»afsnit B«)

- (22) Christie's var den første, der underrettede Kommissionen om kartellets eksistens og bidrog med afgørende beviser, uden hvilke kartellet måske ikke var blevet afsløret. På det tidspunkt, hvor disse oplysninger blev givet, havde Kommissionen ikke iværksat nogen undersøgelse og havde heller ikke tilstrækkelige oplysninger til at påvise, at der bestod et kartel. Desuden havde Christie's bragt sin deltagelse af kartellet til ophør, idet Christie's over for Kommissionen bekræftede, at Christie's ikke havde nogen kontakt med Sotheby's i relation til kartellet, og få dage efter at have fremlagt beviserne for Kommissionen offentligt bekendtgjorde den nye ordning for sælgersalærer. Endvidere har Christie's under hele sagen samarbejdet med Kommissionen, og det er ikke blevet godtgjort, at Christie's har tvunget Sotheby's til at deltage i kartellet eller spillede en afgørende rolle i kartellet i forhold til Sotheby's.

- (23) Kommissionen finder, at Christie's derfor opfylder de relevante betingelser i afsnit B i samarbejdsmeddelelsen.

Betydelig bødenedsættelse (»afsnit D«)

- (24) Kommissionen bemærker, at Sotheby's i fuldt omfang samarbejdede med Kommissionen under undersøgelse. Sotheby's gav desuden Kommissionen oplysninger og

beviser, der i væsentlig grad bidrog til at påvise, at der forelå en overtrædelse. Sotheby's bestred heller ikke på noget væsentligt punkt de omstændigheder, hvorpå Kommissionen støttede sine klagepunkter. Sotheby's erkendte en række af de elementer, som Kommissionen havde beskrevet i sin beslutning.

- (25) Sotheby's opfylder derfor betingelsen i afsnit D, første og andet led, i samarbejdsmeddelelsen.

Konklusion angående samarbejdsmeddelelsens anvendelse

- (26) Under hensyn til karakteren af deres samarbejde og i lyset af betingelserne i samarbejdsmeddelelsen indrømmer Kommissionen følgelig de virksomheder, denne beslutning er rettet til, følgende nedsættelse af deres respektive bøder:

— Christie's: 100 %

— Sotheby's: 40 %.

5. Beslutning

- (27) Der pålægges følgende bøder:

— Christie's International plc: 0 mio. EUR

— Sotheby's Holdings Inc.: 20,4 mio. EUR.

- (28) Det påbydes de i punkt 1 nævnte virksomheder omgående at bringe overtrædelserne til ophør, såfremt dette ikke allerede er sket. De skal herefter afstå fra en gentagelse af enhver handling eller adfærd, som i denne beslutning er fundet at udgøre overtrædelser, og fra at træffe enhver foranstaltning, der måtte have samme eller tilsvarende formål eller virkning.

⁽¹⁾ Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EFT C 207 af 18.7.1996, s. 4).